

Alvija Černiauskaitė: „Mokytojas pamato tai, pro ką kitas žmogus tiesiog praeitų“

Gerbiami mokytojai, mieli lituanistinio švietimo bendruomenės nariai ir svečiai, Lituanistinio švietimo dienos proga norėčiau pradėti nuo, atrodytų, visai ne švietimo temos.

Nuo miško.

Nes turbūt nedaug yra dalykų, kurie lietuvį taip greitai grąžina į Lietuvą kaip miškas.

Net ir gyvenant už tūkstančių kilometrų, kažkur Amerikoje, Australijoje ar Jungtinėje Karalystėje, užtenka užuosti pušyną, pamatyti samanomis apaugusį taką – ir kažkas viduje atpažįsta: šitas jausmas man pažįstamas.

„Miškan, būdavo, eini – tai net akį veria“, – rašė Antanas Baranauskas „Anykščių šilelyje“.

Ir turbūt neatsitiktinai vienas svarbiausių lietuvių literatūros kūrinių prasideda nuo tokio stipraus žmogaus santykio su mišku.
Nes miškas lietuviui niekada nebuvo tik medžiai.

Jis buvo prieglobstis, maisto šaltinis, mūsų istorijos liudininkas, mūsų pasakų ir dainų vieta.

Jame slapstėsi partizanai, jame gyveno mūsų mitologinės būtybės, per jį ėjo mūsų protėviai.

Ir turbūt nėra daug tautų, kurios taip gerai suprastų, ką reiškia miško tyla, pušyno kvapas, samanos po kojomis…

Ir, žinoma, jame mes grybaujame.

O jeigu jau kalbame apie grybavimą, man atrodo, kad lituanistinis švietimas ir mokytojo darbas yra stebėtinai į jį panašūs.

Pirmiausia – geras grybautojas turi kantrybės ir tiki, kad ras.

Kartais vaikštai ilgai. Pintinė tuščia. Kiti jau grįžta su baravykais, o tu vis dar žiūri į samanas ir bandai save įtikinti, kad čia tikrai kažkas turi būti.

Mokytojo darbe būna labai panašiai.
Kartais tą patį lietuvišką žodį pakartoji dešimt kartų. Paskui dvidešimt. Kitą šeštadienį paaiškėja, kad gal reikės dar dvidešimt.

Ir staiga vieną dieną vaikas, kuris iki tol atsakinėjo tik angliškai, pats pasako sakinį lietuviškai.

Ir supranti – radai.

Antra – geras grybautojas moka žiūrėti.

Nes žmogus, kuris nemoka grybauti, eina per tą patį mišką ir sako:

– Čia grybų nėra.

O patyręs grybautojas eina iš paskos ir prisirenka pilną pintinę.

Kodėl?

Nes jis žino, kur žiūrėti.

Man atrodo, tai viena gražiausių mokytojo savybių.

Mokytojas pamato tai, pro ką kitas žmogus tiesiog praeitų.

Pamato vaiko smalsumą. Gebėjimą. Nedrąsų bandymą. Vieną lietuvišką sakinį, kuris galbūt dar pilnas klaidų, bet už kurio slypi didžiulė pastanga.

Ir tada padeda tam mažam atradimui augti. Bet yra dar viena labai svarbi

grybavimo taisyklė: miške neauga vien baravykai.

Ir, laimei, mūsų klasėse – taip pat.

Vienas vaikas yra baravykas. Kitas – populiarioji voveraitė. Trečias gal raudonikis. Dar kitas toks retas egzempliorius, kad mokytojui kartais tenka vakare pasitikrinti interneto platybėse, su kuo šiandien turėjo reikalų.

Ir čia turbūt prasideda tikrasis mokytojo meistriškumas.

Ne bandyti iš visų užauginti vienodus baravykus.

O suprasti, kas yra tas vaikas, ką jis gali ir kokių sąlygų jam reikia, kad augtų.

Lituanistiniame švietime tai ypač svarbu.
Mūsų vaikai ateina labai skirtingi. Vieni lietuviškai kalba laisvai. Kiti supranta, bet atsako angliškai, vokiškai, norvegiškai ar ispaniškai. Dar kiti lietuvių kalbą tik pradeda atrasti.

Tačiau kiekvienas iš jų turi vietą mūsų lietuviškame miške.

Tikri grybautojai savo geriausių vietų paprastai neišduoda.

Mokytojai, laimei, yra visai kitokie grybautojai.

Jie dalijasi savo geriausiomis vietomis.
Metodais. Pamokomis. Idėjomis. Medžiaga. Patirtimi. Kartais net savo klaidomis.

Ir kuo daugiau dalijasi, tuo galingesnis mūsų miškas auga visame pasaulyje.
Šiandien lituanistinės mokyklos veikia skirtinguose žemynuose, skirtingose valstybėse, skirtingomis sąlygomis.

Bet visos jos augina tą patį mišką.

Lietuvišką mišką pasaulyje.

Mišką, kuriame auga kalba, kultūra, istorija, draugystės, prisiminimai ir labai svarbus jausmas – aš priklausau Lietuvai.

Galbūt mūsų užduotis nėra užauginti vaikus, kurie visą gyvenimą gyvens Lietuvoje.

Pasaulis šiandien kitoks.

Bet mūsų užduotis – padaryti viską, kad Lietuva visą gyvenimą gyventų juose. Kad ir kur jie kurtų savo namus, išgirdę lietuvišką dainą, užuodę pušyną, paragavę juodos duonos ar – žinoma – miške pamatę pirmąjį baravyką, jie pajustų: aš žinau, iš kur esu.

Todėl šiandien Lituanistinės mokyklos dienos proga pirmiausia noriu padėkoti mokytojams.

Už kantrybę ieškant.

Už gebėjimą pastebėti.

Už tai, kad nebandote visų paversti baravykais.

Ir už tai, kad savo geriausiomis „grybų vietomis“ vis dėlto dalijatės.

Ačiū, kad auginate šį lietuvišką mišką visame pasaulyje.

Saugokime jį. Auginkime jį.

Ir pasirūpinkime, kad jame visada būtų naujų takų, kuriais į Lietuvą galėtų sugrįžti mūsų vaikai.

Su Lituanistinės mokyklos diena!

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės švietimo komisijos pirmininkė Alvija Černiauskaitė kalbą perskaitė Lituanistinės mokyklos šventėje Prezidentūroje rugpjūčio 10 dieną.